

Karlshamn 1658 – 1719

1658 FREDEN I ROSKILDE

Efter freden i Roskilde med danskarna besökte Karl X Gustav den nyvunna provinserna. Han överlämnade åt sin vän fortifikationsofficeren Erik Dahlberg att närmare undersöka och avteckna de viktigaste fästningsanläggningarna. 16 mars samma år besökte han Bodekull som då var en exporthamn för framför allt Småland och järnbruken där, Huseby och Ålshult. Det gick viktiga kommunikationsleder dit. Mien upp till Mien och framför allt en betydande allmän väg, den sannolikt efter anläggarna uppkallade Holländarevägen. Det hade en betydande export av virke och ved främst till dåvarande moderlandet Danmark. Importen bestod huvudsakligen av livsmedel. Erik Dahlberg gjorde en ritning till skansbygge och grundragen till en stadsplan. Kungen önskade att utrikeshandeln skulle vara koncentrerad till några få orter bland annat skulle Bodekull få stapelrättigheter och utrikeshandel.

12 maj 1658

Fullmakter utfärdades för Arnold de Rees och häradshövdingen Johan Mickelsson att vara borgmästare i Bodekull.

1659

Redan 1659 beslöt kungen att anlägga ett skeppsvarv på Boön. Han hade för avsikt att göra Bodekull till dels en viktig exporthamn för sydöstra Sverige dels till en örlogshamn för en avdelning av flottan som skulle skydda den blekingska och småländska kusten.

1663

Skeppsinspektoren Ebbe Simonsson skrev och begärde att få en amiralitetspredikant ”emedan här är icke gudstjänst mer än en gång om söndagen och icke alla förstå danska, i synnerhet ej de svenska qwinfolken.” Konungen missiverade då amiralitetspredikanten Sv. Truchelius till Bodekull.

15 september 1664

Bodekull ges stadsrättigheter och med detta följde:

- Rätt till fri ut- och inrikesseglation
- Frihet från alla pålagor med undantag av stora och lilla tullen intill nästa riksdag
- Staden skulle få uppbära tolags och vägarpenningar till underhållande av egen borgmästare och magistrat
- Fullständig stadsplan skulle uppgöras och betsmark åt borgarnas boskap

Egendomligt nog var det inte borgmästaren Arnold de Rees (han hade samma syssla i Ronneby) som ivrade för Bodekull, tvärtom försökte han hindra dess utveckling. Vid riksdagen 1664 var det Bodekulls ombud Christoffer Schröder som med framgång arbetade för Bodekull.

1664

Enligt R.F. 1634 ägde städerna rätt att sända en representant från magistraten och en för borgerskapet. Alltifrån 1664 har Karlshamn varit representerat vid riksmötena (med undantag av 1680, 1682).

1665

Johan Mickelsson ensam borgmästare. Den 7 oktober uppgjorde magistraten kontrakt med borgaren Pehr Persson att denne för 12 daler per halvår uthyrde sin ” stora stufwa” till staden för att tjäna som gudstjänstlokal. Säkert är denna byggnad identisk med den som år 1666 omtalas såsom liggande på Fisktorget, inrymmande i nedre våningen, tullokaler och i den övre kyrka och rådhus. Man tror att omkring 1670 byggdes en korsvirkeskyrka på Fisktorget.

16660 – 1670

Karlshamns förnämsta näringsgren under denna period var köpenskap. Vad som beredde Karlshamn en gynnsam ställning som handelsstad var det med iver pågående arbetet för förbättring av kommunikationerna mellan det gamla Sverige och de nyförvärvade kustlandskapen. Framför allt strävande dåvarande landshövding Dureel nitiskt att åstadkomma goda landsvägsförbindelser mellan Karlshamn och Kronobergs län och från mitten av 1670-talet hade Karlshamn betydligt lättare förbindelser med det inre av Småland än dess grannstad Ronneby. Karlshamn blev så småningom en nederlagsplats för hela Småland och en god del av Öster- och Västergötland. Från Karlshamn hämtade man de främmande varorna. Riksdagsman denna tid 1668, 1672, 1675, 1678 – Borgmästaren Johan Mickelsson och Christoffer Schröder.

28 februari 1666

Genom öppet brev erhöll staden ” till byggnaders uppförande och till mullbete tvenne hemman Bodekull och Bodestorp med all dessas tillhörigheter.” Samtidigt fick staden sitt vapen ” en fördelt skiöld, hvars undre del är siögrön, men öfre delen eller fältet med Guldfärga ther uti och liksom uhr den undre delen upostiger ett halft swart Leijon som med bägge framföttren omfattar ett utur vattnet upplyft ankar af naturlig färg.” Staden fick dessutom sitt namn Karlshamn som enligt Schröders uppgift av 1664 ” redan av Karl X Gustav var staden tillämnat.”

26 november

Christoffer Schröder avlade eden som Karlshamns förste rådman.

1667

På grund av borgerskapets ansökan erhöll staden genom kunglig resolution av 11 december 1667 rätt att få egen kyrkoherde som borgerskapet dock självt skulle underhålla och löna ”utan vår och cronones gravation.”

1668

Hans Mattsson Abelin kallas till kyrkoherde 1668 – 1686. Hans Brandt avlägger rådmansed. Staden erhöll rättighet ”att själv välja sig en skolmästare then the finna capabel och skickelig och skulle ingen emot deras vilja dem påträngias.” När och under vilka former den förste skolläraren för Karlshamns skola tillsattes är omöjligt att avgöra. Borgmästare Mickelsson återvände från riksdagen och hade då med sig stadens stora privilegiebrev, daterat den 20 oktober 1668 som närmare organiserar stadens förvaltning och jurisdiktion. Bland förmåner som tillkom Karlshamns borgare märks frihet under tio år från alla pålagor och kontributioner, undantag dock stora sjötullen, främlingar hade att erlægga avgifter i form av lilla tullen vilka till hälften skulle tillfalla kronan och till hälften staden, njuta konungs andel i sakören och de konfiskationer som kunde ske vid stora sjötullen eller porttullarna, under tio år skulle material till uppförande av offentliga och privata byggnader tullfritt få införas, kronan utlovade hjälp till hamnens utpålning, källarfrihet det vill säga tullfri införsel för stadskällarens räkning av angiven kvantitet vin.

Enligt rådstuvurättesprotokollen utgör borgmästaren och två rådmän rättens ordinarie medlemmar men i protokoll nämns andra tillfälliga medlemmar under namn av bisittare. Den 21 december erhöll rätten förstärkning av tre nya rådmän. ”Samma dagh blef Per Persson, Dietrich Persson och Jöns Jönsson till rådmän satta och skulle tillkommande dagh deras Eedh efleggia.” Formerna för tillsättningen varierade ända fram till år 1700 och gav anledning till misshälligheter. Många undanbad sig värdigheten då rådmanssysslan ej skulle tillåta dem att sköta sina egna affärer. Borgerskapet ansåg att de skulle sköta valen men oftast tillsattes rådmännen av landshövdingen. Komplettering skedde på olika sätt under denna tid, dels genom magistraten, dels genom de äldste och magistraten, ibland av meniga borgerskapet upprättat förslag, än efter borgerskapets presentation på allmän rådstuga. Från sista decenniet griper landshövdingen allt kraftigare in vid rådmänstillsättningar ibland under undanskjutande av borgerskapets valrätt. Rådmännens antal växlar mellan 4-6. Från 1695 i regel sex varav två extraordinarie som ej fick lön av stadsmedel. Magistraten hade förvaltande funktion och dömande funkti. Det fanns ingen formell skillnad mellan magistrat och rådstuvurätt. Magistraten skulle bland annat vaka över iakttagandet av de påbud som stadslagen, handelsordinantierna och kungliga förordningarna föreskrev för stadsmannanäringarnas utövande sedan stadens äldste fått yttra sig pröva vilka som ägde bedriva borgerlig näring och åt dessa utfärda burskapsbrev, se till att ingen utan lagligt tillstånd befattade sig med någon näring, uppsiktsrätt över hantverkerierna, utfärda skrän och tillsätta dessas åldermän och bisittare, i samråd med stadens äldste bestämma priser på de tillverkade varorna, tillse att eldsläckningsredskap finns, se över skjutsordningen, tillsätta gästgivare och vaka

över hälsovårdshållandena, i samråd med stadens äldste vaka över kyrkans och skolans angelägenheter även sedan kyrkoråd tillkommit. När ny lag eller författning utkom blev den uppläst i rådstugan för menigheten. Från 1666 hade det förekommit byting, en underdomstol, framväxt närmast efter de danska städernas mönster under ledning av en byfogde vid vars tillsättning borgerskapet haft yttranderätt inför landshövdingen och sammansatt av 5-8 av byfogden utsedda stockemän. Byting hölls i regel en gång i veckan.

1668 hade i Karlshamn om av magistraten eller borgerskapet är ej fullt klart, utsetts fyra borgare för att utgöra taxeringsnämnd för en extra kommunalskatt. Den 21 december erhöll borgerskapet av magistraten uppmaning att nämna åtta män av borgerskapet som kunde svara på samtliga borgerskapets vägnar. De åtta männen utsågs sedan en tid framåt vid valborgmässorådstugan liksom övriga kommunala nämnden. År 1689 ökades de åttas antal till tolv varefter benämningen de tolv äldste eller stadens äldste allt oftare förekommer.

1669

Detta år hade bytingen upphört.

Cirka 1670

Christoffer Schröder, borgmästare, fick mycket kritik för självsvåldigt agerande vad gäller ekonomi och tillsättningar. Johan Clausson var borgerskapets ledare. Vid denna tid var besvärsskrifter avfattade på danska. Man uttryckte misshag med att leva under den svenska lagen. Det försvann emellertid i samma mån inflyttning av borgare ägde rum från övriga Sverige.

1672

Kämnärrättens uppgift var att underlätta borgmästares och råds judiciella verksamhet. Medlemmar utsågs på allmän rådstuga, fyra borgare under presidium av någon av rådmännen. 1690 bestämdes att denna domstol skulle bestå av en rådman som ordförande, tre av borgerskapet valda bisittare (skiftades årligen). Regeringen hade från början tänkt sig den unga staden som en utpost för svenskheten som en behövlig motvikt till det dansksinnade Ronneby. Magistraten skulle bestå av infödde svenska män. Alla protokoll och dokument avfattas på svenska. Svenskt mål, mått och vikt skulle brukas.

Den tidigare anlagda gatan i staden är Strandgatan (1668), nuvarande Ågatan, jämte ”Store gatan” och i början av 1669 röjdes det undan för Fiskaretorget. Där fanns en byggnad som i nedre våningen hade lokaler som användes till tullhus, våg- och packhus och på övre våningen en större lokal som tjänade som kyrka och provisoriskt rådhus. Den äldsta staden var belägen mellan Ronnebygatan och Fogdelyckegatan. För tiden närmast efter 1670 hittar vi i handlingarna namnen Drottninggatan, Ronnebygatan och Kungsgatan. Ofredstider rådde under flera årtionden framåt. Man höll strandvakt, borgarna fick underhålla officerarna, betalning fungerade dåligt.

1673

Karl XI besökte staden på sin Eriksgata.

1674

En anteckning i rådstuvurättsprotokollet visar att skolmästaren Jörgen Mattsson fått transport till annan ort och en tid senare har de åtta männen i samråd med kyrkoherden till lärare antagit Jöns Gullberg. Kammaren i "stadens stora byggning" förmodligen rådhuset, uppläts åt honom till lärosal och ålåg också honom skyldighet att rörätta vissa gudstjänster. Han blev suspenderad 1675. De oroliga tiderna 1676 – 1678 underlättade inte genomförandet av en ordentlig organisation av skolväsendet.

1675

Då kunde landshövding Jacob Fleming strax före danska kriget under Karl XI tid, i motsats till Ronneby beteckna Karlshamn som "mhrendels swenskt". Än mer prövande tider nalkades. Anteckning ur rådstuvurättsprotokollet: "Såsom dhet befahras att Caparne som kryssa omkringh uthi siön, torde fördrista sikh att besökia hambnen här uppsättia och plundra staden altså finnes rådeligt at någre af fiskiarne om nätterne liggia på Frijsholmen och bewaka hambnen på det om någon fiende wille här anända, stadzens borgerskap då dher om uthaff dhem måtte warnade blifwa. I lijka måtto är wäckta ren tillsagdt flitigt att passa på wed hambnen och sådant eftersee." Detta år utbröt kring med Danmark.

På Frisholmen påbörjades efter Dahlbergs plan och under generalkvarteren. Mästarlöjtnanten Palmqvists ledning uppförandet och en skans. Under sitt återtag efter danskarnas landstigning förlades svenska armén i Asarum. Kungen själv hade sitt högkvarter i Karlshamn.

1676

Allmogen i Blekinge visade sig allt annat än svensksinnad. Bönderna hade tvärtom på sommaren 1676 frivilligt underkastat sig det danska väldet och ditsända fogdar. I augusti samma år hade nära nog hela nordöstra Skåne och Blekinge kommit under den danska kronan. Endast den nyuppförda skansen i Frisholmen, Karlshamns skans, innehades ännu av svenskarna. Även den besattes dock av danskarna. En stor del av borgerskapet jämte flertalet av magistratpersonerna hade emellertid lyckats undkomma till övre Sverige. Dit hade också rådstuvurättsprotokollen och andra offentliga handlingar förts i säkerhet. Karlshamn jämte Kristianstad och Kristianopel utgjorde en tid framåt stödjepunkter för friskyttarnas eller snapphanarnas operationer. Vid slaget vid Lund besegrade Karl XI danskarna. Karlshamn återerövrades under ledning av Johan Gyllenstierna.

1678

Den danske generalen Nils Juel landsatte den 27 juli överste Stuart med 1 000 man vid Sansvik, 2,5 kilometer öster om Karlshamn. Följande dag ryckte danskarna mot staden, en förrädisk borgare visade dem väg, de trängde in genom östra stadsporten och kastade brinnande beckkransar på husen, fortsatte Ronnebygatan fram mot torget. Snart ryckte dock Johan Gyllenstierna genom norra stadsporten från Asarum in i staden och med hjälp av de från kyrkan utrusande borgarna, lyckades han driva ut fienden. Anfallet skedde på en söndag. Omkring 20 hus lades i aska, bland dem rådhus och skola. Borgarna klagade över att fienden lagt den bästa delen av staden i aska och att de förnämsta och bästa borgarna lämnat staden, en del hade dött och de som var kvar var utarmade.

I Christoffer Schröders fullmakt som borgmästare framhålls Schröders förtjänster vad gäller stadens utveckling och hands under kriget visade trogenhet.

1679

Ännu detta år måste man ha stark bevakning av fruktan för att snapphanarna skulle överrumpla staden och sätta den i brand.

Cirka 1670 – 1680

1674 fungerade skolemästaren Jörgen Mattsson, därefter Jöns Gullberg. Från 1680 börjar Petrus Nicolai Siulander på magistratens kallelse primärundervisning som dock synes upphört 1686. Undervisning gavs i kristendomskunskap, modersmålets grunder och till en och annan elev gavs även undervisning i tyska och elementa i latin. Den 13 december 1680 uppträdde stadens borgmästare Christoffer Schröder i rådstuvurätten med ett anförande där han framhöll nödvändigheten av att bygga en större kyrka eftersom den man hade var så liten och trång att församlingen inte fick rum i den. Redan under 1680-talet uppstod en strid mellan Karlshamn och Karlskrona. Karlskrona krävde att bönderna i Hoby socken inte skulle få sälja sina varor till andra än Karlskronabor. Så blev det inte, på grund av ett överklagande från Karlshamn.

1681

Första mantalskrivningen i Karlshamn men det är först från 1701 som en sammanhängande följd av mantalslängderna finns bevarade. 1689 fanns 551 personer, 1700 fanns 647 personer, 1710 829 personer och 1720 fanns 851 personer. De högsta födelsetalen förekommer 1706-1708, det lägsta 1693. Högsta dödssiffrorna är från sekelskiftet 1701 och under krisåren 1709 och 1710. Beträffande Karlshamns befolkningsförhållande lägger man märke till den stora mängd utländska namn. Vanligen gäller detta om den äldsta generationen av borgare om den som varit med om stadens grundläggning och allra första utveckling. Borgmästare Schröder var född i Hamburg, holländaren Simon von Deurs och tysken Jakob Palm blev rådmän. Andra ledande inom affärslivets område var Chr. Welshuysen, Paul Calwagen, Herm, Seldener, Peter Schaey, P. Mesterton.

1682

I slutet av 1682 är åter en konflikt mellan magistraten och borgerskapet i full gång. Borgerskapet vägrar att infinna sig vid kallelse till allmän rådstuga till landshövding Sjöblad. Flera stridsskrifter sändes in av borgerskapet mot vilka magistraten gjorde sina erinringar.

1684

Våren 1684 hade ärendet gått till kungs. Kungen hade funnit borgmästaren Schröder oskyldig till de anklagelser som framfördes mot honom. Däremot befallde Kungen advokatfiskalen i Göta Hovrätt att föra talan inför hovrätten mot de klagande borgarna. Detta år inlöstes Fogdelyckan på norra sidan av stadsområdet och delades upp i olika kvarter.

1685

Den första antydning till stöd åt de fattiga märks i texten angående magistratens uppgifter: ”Den hade att tillse, även som sörja för att den fattige erhöll hjälp i sitt betryck.” Att döma av uppgifter angående studieplanen har Karlshamn åtminstone från Johan Tillanders tid sannolikt redan under Gullberg haft en trivialskola och dess elever fått undervisning i en sådan anstalts läroämnen, svenska, räkning, skrivning, latin, katekes, biblisk historia.

1687

Kyrkoherden i Virestad Casparus Hammerus erhöll fullmakt på pastoratet i Karlshamns stadsförsamling. Angående bygge av en större kyrka beslöt magistraten att i detta ärende rådfråga generalmajoren Erik Dahlberg – då landshövding i Jönköpings län. I Karlshamn, som av Kungen är fastställd stat, finns nu borgmästare, sex rådmän, notarie, praeses i kämnärsrätten och fiskal.

1688

Då sände Erik Dahlberg till Karlshamns borgerskap en plan och en uppritning av kyrkan sådan den enligt hans mening borde byggas. Kyrkoherde Hammerus begärde hos magistraten att få ett kyrkoråd. Tidens syfte att genom yttre stränghet och påbud uppfostra till tukt och goda seder tar sig uttryck i anordningen att stadsfiskalen skulle ha uppsikt över att menigheten iakttog söndagshelgden. Magistraten gav stadsfiskalen i uppdrag att ”vara tillstädes vid ingången till kyrkan och annotera dem som sent ankomma och icke under eller straxt efter ringning sig inställa så att de komma till confession, iembwehl dem som före whelsignelsen utan någon tvång och nödh uthgåå och att uthspana om nogon handtverkare öfwar något arbete under gudztiensten och på sabbatsdag.”

1690

Schröder dömdes till straff att böta för sin underlåtenhet att uttaga tomtören. Kommissorialrättens undersökning visade att det patriarkaliska regemente som kunde varit berättigat under stadens tidigare grundläggningsperiod då man hade att räkna med ett bristande allmänintresse från en god del av borgerskapet av borgmästare Christoffer Schröder fortsatt längre än lämpligt och nödigt varit. Borgerskapet sönderfaller i handelsmän och hantverkare. Av dessa var handelsmännen de ledande och ur deras led togs oftast rådmännen. De äldsta utgjordes av både köpmän och hantverkare, vanligen åldermän för olika skrän. Året därpå utsåg magistraten i samråd med de tolv äldste Augustinus Cervimontanus till rektor för trivialskolan. Jämta trivialskolan verkade åtskilliga privata läroanstalter. De som önskade upprätta dylika skolor inhämtade magistratens tillstånd till detta.

1692

1 augusti beviljade Karl XI i ett öppet brev till borgmästare, råd och meniga, borgerskapet i Karlshamn en kollekt från alla församlingar i riket. Insamlingen avsågs att användas till uppförande av stadens nya kyrka.

1693

Den 6 april sammanträdde kyrkorådet, kyrkovärden Tobias Mützel, och medlemmarna Henrik klintorph, Isach Nilsson och Paul Calwhagen. Nu inställde sig ”kyrckiobyggare” Peter Hising och framlade på kyrkorådets begäran ett förslag över kostnader och nödig material för bygget. Det gällde att bygga upp murarna på den mellan 1688 och 1693 fullbordade grunden.

1695

Kontrakt slöts mellan byggmästare Hising och kyrkorådet att på sex månader uppföra ett torn så starkt att det kunde uppbära tvenne klockor utom det gamla. 1668 inköpta segelverket (uret). Tjära inköps till taket men inte förrän 29 juli 1697 av tjärstrykningen verkställd.

1696

Melchior Hyphoff, prästson från Asarum, trivialskolans rektor. Skolan var delad i suprema classis (12 lärjungar), media classis (sex lärjungar), inferiora classis (18 lärjungar). Man undervisade i latin, grekiska och i högsta klassen hebreiska. Ur denna tid leddes folkundervisningen närmast av klockaren. Den begränsades vanligen till innanläsning och nödortftig insikt i kristedomskunskap.

1698

Till ett hospitals eller fattighus inrättande hade Per Jönsson Rings efterlevande hustru Ingeborg donerat sin strandgård åt hjälpbehövande särskilt änkor och föräldralösa barn. För de intagna hjonens religionsvård skaffade hon en student som höll morgon och aftonbön samt gudstjänster om söndagarna. Sitt uppehälle skaffade sig de fattiga genom att samla allmosor i husen samtidigt som kollekt upptogs för dem i kyrkan och en särskild fattigföreståndare skulle ha uppsikt över fattigmedlen.

Rådstuvurätsprotokollen omnämner inspektör för fattighuset jämte hospitalsföreståndare.

Mäster Hising dog och nytt kontrakt till kyrkobygget fick mäster Georg Tillig 1699 och 1701 utförde murmästaren Anders Styre en del murningsarbeten.

1699

Rådman Platin blir ny borgmästare sedan borgerskapet och landshövdingens rekommendation föregått utnämningen. Från 1699 ägde valen av de äldste liksom av övriga stadens förtroenderum rum i början av kalenderåret. De äldstes ursprungliga uppgift var att utgöra taxeringsnämnd. Deras beslut kunde emellertid ändras av magistraten. Själva skatteuppbörden skötte rotemännen och i äldre tider kämnären. Vissa inkomster som servispengarna och båtsmanslönen förvaltades av de äldste. Övriga inkomster av stadskassören. De äldste hördes i nästan alla frågor som angick stadens förvaltning och de tog oftast själva initiativ. De äldste hade en mycket stark och inflytelserik ställning. Andra kommunala uppdrag betraktades som en borgarplikt. Man ser ofta i rådstuvurätsprotokollen inbördes oenighet. Detta kan förklaras med att landshövdingarna ofta ingrep i stadens angelägenheter.

Runt år 1700

Stora grosshandlare och exportörer: Henrik Klintorp, Håkan Persson, Henrik Fries, Peter Mesterton, Lars Burmeister, Chr. Welshuysen, Truls Giursson, Joachim Wulff, Jöran Hegardt och Peter Schaey.

Vid det nya krigets utbrott våren 1700 arbetade borgerskapet på kommandantens begäran på Kastelletts iordningssättande och på order av konungen indelades borgarna i juni av magistraten i två kompanier och alla försågs med dugliga gevär. Vid Karlshamn sammandrog Karl XII den armé med vilken han efter segern över danskarna tog upp kampen med tsar Peter och konung August. Borgarna fick bidra till regementenas proviantering. Den stad som Karl XII besökte var ett välmående samhälle helt olikt det som hans far gästade 1676. Kyrka, rådhus, skolhus hade uppförts på 1680-talet. Ett nytt område Fogdelyckan hade lagts till stadsplanen.

1701

Sammanslagning av Asarums och Karlshamns pastorater. Mot slutet av Hammerus tid uppträdde i Karlshamn vid påsk och pingsttid 1705 en student Johan Hübner med pietistisk förkunnelse genom vilken han enligt kyrkoherdens klagan hotade att draga allt folket till sig.

1702

Detta år står yttre stommen till Karlshamns kyrka färdig och det gäller nu att inreda den till gudstjänstlokal. Arkiteurens Lars Höfvelin anställs för att sätta upp altare med altarring och predikstol samt utdela bänkrum. Denne Höfvelin omtalas senare som byggmästare. Han ledde dels arbetet med den fasta inredningen dels kompletteringar av själva byggnaden. Den 26 oktober 1702 invigdes kyrkan av stiftets biskop. Den kallades Karl Gustafskyrkan efter stadens grundläggare. Byggnaden dock ej klar fullt ut förrän 1714.

1707

Kyrkoherde Olof Orstadius dog i pesten 1711. För vi tro hans efterträdare prostens Hölling hade Orstadius under sin ämbets tid i Karlshamn att utstå många vedervärdigheter till följd av magistratens maktlystnad.

1708

Med anledning av stadens uppbördslängder, sammanställda 1708 års förteckning över invånare, kan man göra åtskilliga iakttagelser rörande de sociala förhållandena. Stadens förnämsta gata var Drottninggatan. Vid Regeringsgatan och Hantverkaregatan som då ännu till stor del var obebyggda, bodde anspråkslösa hantverkare, skeppare, fiskare och arbetskarlar. På Södergatan, Norregatan och Kyrkogatan bodde främst enkelt folk. Söder om Ronnebygatan var staden ej bebyggd.

1709

28 augusti får borgerskapet av landshövdingen befallning att förse sig med vapen och att hålla sig berett till ortens försvar. Borgarna nödgades ta emot nya inkvarteringar, 150 man, som snart förstärktes med fler. Danskarna hade återigen börjat krig.

1710

Brandordning utfärdades av magistraten. Staden delades in i fyra brandmästarskap. Brand och rotemästarna hade att två gånger om året inspektera alla eldstäder. Brandvakt skulle hållas under den varma och torra tiden. Stadens väktare hade att nattetid ge signal vid eldsvåda. Vid torget fanns ett brandhus med släckningsredskap. Den 8 januari avgick befallning från svenska arméns general, Magnus Stenbock, till Karlshamns magistrat att ombesörja lokaler för arméns magasin. 12 januari

infann sig generalen själv jämte landshövdingarna i Blekinge och Kronoberg. 15 januari uppträdde Stenbock på Karlshamns rådhus och talade till borgarskapet. Armén hade då retirerat till Mörrumspasset vilket Stenbock förklarade sig ämna försvara så länge det var möjligt. Efter motgången vid Fjelkinge retirerade den svenska kyrkan den 18 januari. Dagen därpå stod den danska huvudhären under Reventlow vid Mörrum och samma dag anträdde danskarna marschen mot Karlshamn. Klockan 16.00 kom general Reventlow, ledsagad av sin fru, stab och generalerna Rantzau och Rodsteen samt tog kvarter i Mestertons hus. Först mot aftonen ryckte infanteriet, 1 200 man, in i staden. Den 24-25 januari bröt den danska hären och artilleriet upp. Konungen utnämner rådman Johan Malm till borgmästare.

En ny än hårdare hemsökelse drabbade Karlshamn under senhösten 1710 och året 1711. Det var pesten. Denna hade från de av ryssarna och ockuperade Östersjöprovincerna förts till det egentliga Sverige. Tvånget att begrava farsotens offer på särskild pestkyrkogård, belägen utanför Österport, upprörde människorna. Till slut utlöstes missnöjet i ett verkligt upplopp, tågade en hel del av gemene man i staden under ledning av Håkan Lots ut på pestkyrkogården där de begravningslikarna bars in i staden och sattes på kyrkogården under stort larm och hotelser mot magistraten och landshövdingen.

1711

Den 15 juni uppger landshövding Adlersten att ej fler än en fjärdedel av stadens invånare kunna betraktas som fria från smitta. 400 människor hade då redan ryckts bort av farsoten. Uppskattningsvis och med ledning av differensen i fråga om födelse och dödstalen åren före och närmst efter peståren, beräknas att pesten skördat ungefär hälften av befolkningen. Före pesten fanns cirka 2 000 invånare. Av dessa hade cirka 900-1 000 dött av pesten.

1712

Redan sommaren 1712 skulle fäderneslandets brydsamma läge ställa stora krav på Karlshamns decimerade borgerskap. Det gällde utrustandet av den här som Stenbock hoppades skulle ge en ny vändning åt det stora nordiska kriget. Magnus Stenbock framträdde inför Karlshamns borgerskap den 21 augusti 1712. Transportflottan, som skulle överföra Stenbock och hans här till Tyskland, låg utanför Karlshamn men ännu var dess utrustning ingalunda fullbordad. Stenbock ord blev ej utan verkan. En efter en av borgarna förklarade sig vara beredd till ansenliga förskott åt kronan. Snart skulle staden härbärgera unika gäster. Det var ombud för Kar XII orientaliska kreditorer som följt med till svenskt område för att där bevaka sina och sina medbröders intressen. Åt de inkvarterade utbetalade kronan underhållspengar. Dessutom åtnjöt kreditorerna fritt logi. Orientalarnas förhållande till borgarna var det allra bästa och när det blev sport att kungen stupat sörjde de som de varit ”redelige svenske män.” Deras fel var en alltför stor böjelse för det täcka könet som också intygas av kämnärs- och rådstuvurätsprotokollen.

1717

Även under det nordiska krigets sista skede hotades Karlshamn av fientliga anfall. Staden höll på att överrumplas av en fregatt tillhörande den danska eskader som låg vid Hanö men denna erhöll från Kastellet ett så varmt mottagande att den nödgades återvända med oförrättat ärende. Till stadens skydd inkvarterades 100 soldater. Kastellet förstärktes. Hotet från den danska flottan fortsatte de två närmast följande åren.

1718

Från 1718 är dokumentera ett oljeslageri och ett garveri samt tre tobaksspinnerier. Detta år besöktes skolan av biskop Linnerius. Varje klass examinerades och biskopen granskade de skriftliga proven. Han lovordade resultaten, berömde lärarnas flit och elevernas framsteg. Vi detta tillfälle fanns i skolan fyra klasser, rektor undervisade de två högre klasserna medan kollegorna undervisade de två lägre. Totalt fanns 39 elever. Vid samma inspektion var omdömet om folkundervisningen negativt och man ”förmantes till att lära sig läsa i Bok som det ej kunde.” Redan under denna period hade det börjat en småbarnsskola i staden. Man hade stort förtroende för skolan. Den hölls av skolmästare- och prästänkan Marina Werner Funck.

1719

De två decennierna på 1700-talet medför ett verkligt avbräck för staden och orsakar nedgång i handeln och sjöfarten. Vid denna tid skapade Sven Lundberg den äldre, en aktad ställning med egen duglighet. Han blev 1717 borgare i Karlshamn. Han var son till en fattig bonde i Härlunda socken i Småland, nära gränsen till Blekinge. Samtidigt prisades hans hjälpsamhet. ”Han hade knappt sin like i hjälpsamhet emot en whar och i synnerhet mot de fattige och nödlidande, hvilka hos honom funno sin Fristad, när ingen hjälp annorstädes war att förwänta, whadan ock en främling snart skulle trodt, at des hus wore mer et Hospital för uslingar, dem han mången gång hos sig öfwer natten herbergerade och ej släppte dem ifrån sig om morgonen, utan at de förut bekommit någon wägbkost.”